

همراه با صدای معلم

پادکست و یادگیری مهارت‌های خواننداری

فیروزه اردوخانی کاشانی

مقدمه

مهارت خواندن یکی از مهارت‌های چهارگانه زبان‌آموزی و اساس موفقیت و رشد در بسیاری از زمینه‌های تحصیلی، اجتماعی، اقتصادی، و... است.

پیشرفت و رشد هر جامعه‌ای در گرو رشد دانش و دانایی آن جامعه است و مهارت در خواندن که زیربنای دریافت دانش و دانایی است و با میزان کتاب‌خوانی در هر جامعه ارتباط مستقیم دارد؛ نشانه‌ی باسواد و رشد عقلانی آن جامعه محسوب می‌شود. از آنجا که در ساختار آموزش رسمی ایران، مهارت خواندن بیش از سه مهارت دیگر، به‌خصوص در سال‌های اخیر، مورد توجه قرار گرفته است، انتظار می‌رود در این زمینه موفقیت‌های چشمگیری نصیبمان شده باشد اما مقایسه آمار ما با نتایج جهانی، چنین انتظاری را تأیید نمی‌کند. خواندن راه انتقال ارزش‌ها و فرهنگ یک جامعه است؛ زیرا بسیاری از مفاهیم، ارزش‌ها و معنویات یک جامعه، مکتوب و در دل کتاب نهفته است؛ به‌ویژه در عصر حاضر که وجود فناوری‌های جذاب صوتی و تصویری، راه را بر ورود کتاب‌ها و بسیاری از ارزش‌های مکتوب در کانون خانواده بسته است.

پادکست^۱

پادکست به هر گونه رویکرد ارسال محتوای صوتی، تصویری، به معنای پروتکل پخش هم‌زمان بر روی وب اشاره دارد. این

واژه، ترکیب واژه‌های «آی‌پاد» و «براد کستینگ» به معنای پخش (از رادیو یا تلویزیون) پدید آمده است. پادکستینگ به عمل انتشار و پخش پادکست گفته می‌شود. یکی از مهم‌ترین دلایل توسعه سریع پادکست این است که با فناوری وب - محور توانسته است به راحتی توزیع شود و دسترسی عمومی به این فایل‌های صوتی را امکان‌پذیر سازد. پادکست توانست جای خود را به تدریج در میان بشر قرن بیست و یکم باز کند؛ به طوری که در سال ۲۰۰۵ فرهنگ لغت نیو اکسفورد آمریکا، واژه پادکست را به‌عنوان واژه سال برگزید. تعریف این لغت در فرهنگ مذکور به این صورت آمده است: «برنامه رادیویی که دیجیتالی ضبط شده است و برای دانلود و قرار دادن در دستگاه‌های پخش صدا در اینترنت گذاشته می‌شود.» همان‌طور که نتایج مطالعات پرلز (۲۰۰۱، ۲۰۰۶، ۲۰۱۱) نشان داده است. ضعف در مهارت خواننداری چشمگیر و در خور ملاحظه است. بنابراین، ضروری است در این زمینه تحقیقاتی انجام گیرد و روش‌های آموزشی مناسبی برای بهبود آن در میان دانش‌آموزان پیشنهاد گردد.

خواندن و مهارت‌های مربوط به آن موضوعی مقطعی نیست و نمی‌توان شتابزده برای رفع مشکلات آن اقدام کرد. مناسب‌ترین زمان برای توجه به مهارت خواندن متن و درک آن، دوره کودکی است و هرگونه غفلت از این دوره و بی‌توجهی به برنامه‌ریزی مناسب برای استفاده بیشینه از آن سرزنش و شماتت آیندگان را نصیب اهالی امروز خواهد کرد. بهترین زمان برای آموزش مهارت‌های خواننداری کودکان، دوره ابتدایی، به‌خصوص پایه چهارم است

که کودک وارد مرحله حساسی از آموزش شده است. استفاده از فناوری‌های ارتباطی نوین بر کسب مهارت‌های خوانداری تأثیرگذار است. ابزارهای آموزشی مانند پادکست ابزاری قدرتمند و مکمل برای منابع آموزشی رایج است (و نه جایگزینی‌ای بر آن‌ها) که ارتباط مداوم بین معلمان و فراگیرندگان، همچنین انگیزه فراگیرندگان را افزایش می‌دهد. مهم‌ترین مزیت پادکست قابلیت دسترسی به آن است که می‌توان آن را روی تلفن همراه، تبلت، فبلت، لپ‌تاپ، آی‌پد و حتی کلیه پخش‌کننده‌های فایل‌های صوتی مانند ام‌پی‌تری پلیرها پخش نمود پادکست‌ها را تولیدکننده برنامه می‌سازد و می‌تواند با صدای خود فرد تولیدکننده طراحی و تولید می‌شود. این مسئله باعث اختصاصی شدن محتوای پادکست‌ها می‌شود و با ایجاد پادکست با گزینه‌هایی از قبیل خواندن یک کتاب، گوش دادن به یک برنامه یا استفاده از هر دو، برای فراگیرندگان امکان یادگیری فراهم می‌شود.

همچنین، به فراگیرندگان این امکان را می‌دهد که در حین انجام وظایف دیگر، به فایل‌های قابل حمل گوش کنند. امروزه، پادکست‌ها به‌عنوان ابزارهای کمکی و مروری که می‌توانند باعث بهبود مهارت زبانی فراگیرندگان شوند، مورد پذیرش قرار گرفته‌اند. پژوهش حاضر در یک طرح شبه‌آزمایشی به بررسی تأثیر استفاده از پادکست بر یادگیری مهارت خوانداری فارسی دانش‌آموزان دبستان پرداخت. از بین مدارس پسرانه، مدرسه‌ای در منطقه ۱ شهر تهران انتخاب شد و دو کلاس از بین کلاس‌های چهارم در دو گروه گواه و آزمایش قرار گرفتند. در هر یک از گروه‌ها تعداد ۳۰ دانش‌آموز به یادگیری مهارت‌های خوانداری پرداختند. این طرح در ۴ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای برای دانش‌آموزان

ابتدایی اجرا شد. در گروه آزمایش، دانش‌آموزان ضمن دریافت آموزش سنتی معلم خود آموزش به شیوه نوین را دریافت کردند، به این صورت که برای هر محتوایی که ارائه شد، معلم پادکست تولید شده در هر جلسه را در اختیار دانش‌آموزان (از طریق سایت مدرسه) قرار داد و دانش‌آموزان تمرین خواندن متن مربوط را با استفاده از پادکست صوتی انجام دادند. دانش‌آموزان با کمک راهنمایی والدین خود، پادکست‌ها را از سایت مدرسه دانلود و استفاده کردند. در گروه گواه، تمرین دانش‌آموزان تنها به روش معمول صورت گرفت و آنان به روخوانی کتاب اکتفا نمودند. پس از ارائه به دو روش مذکور، از ابزار استاندارد بین‌المللی پرلز (۲۰۱۱) استفاده شد که دارای سه بعد اهداف خواندن، درک مطلب، رفتار خواندن و نگرش به خواندن بود. در پژوهش حاضر، ابعاد اهداف خواندن و درک مطلب با انجام آزمون‌های نوشتاری درک مطلب سنجیده شدند. بعد سوم آزمون - رفتار خواندن و نگرش خواندن - مدنظر نبوده است. این پرسش‌نامه‌ها با راهنمایی معلم توسط دانش‌آموزان تکمیل گردید.

با توجه به گسترده بودن ابزار پرلز (۲۰۱۱) و با توجه به هدف تحقیق حاضر، ۴ متن و بر همین اساس تعداد ۴ پرسش‌نامه مربوط به آن نیز برای ارزیابی انتخاب گردید. در تحلیل داده‌ها از دو روش آثار توصیفی و استنباطی استفاده شد. نتایج توصیفی و استنباطی بیانگر این بود که استفاده از پادکست در آموزش مهارت خوانداری زبان فارسی در ابعاد اهداف خواندن و درک مطلب تأثیر مثبت دارد. پادکست به‌عنوان یک رسانه آموزشی به آسانی

تولید می‌شود و در دسترس دانش‌آموزان قرار می‌گیرد و امکان استفاده از آن در هر شرایطی برای دانش‌آموزان وجود دارد. بنابراین، آموزش یکی از مهم‌ترین مهارت‌ها و سوادها با بهره‌مندی از آن اثربخش می‌باشد.

مهارت خوانداری، مهارتی است که برای تحقق هرچه بیشتر و بهتر آن لازم است دانش‌آموزان خواندن متون را تکرار کنند. از سوی دیگر، این مهارت بیشتر با شنیدن آموخته می‌شود. بنابراین، استفاده از رسانه‌ای نظیر پادکست در آموزش مهارت خوانداری اثربخش است.

* پی‌نوشت

1.Podcast

**مهارت خوانداری،
مهارتی است که
برای تحقق هرچه
بیشتر و بهتر
آن لازم است
دانش‌آموزان
خواندن متون
را تکرار کنند.
از سوی دیگر،
این مهارت
بیشتر با شنیدن
آموخته می‌شود.
بنابراین، استفاده
از رسانه‌ای نظیر
پادکست در
آموزش مهارت
خوانداری
اثربخش است**

